

БЕЛАРУСКИ КАПЕКЦЫЯНЕР

☐ Узнагароды Рэспублікі Беларусь

☐ З гісторыі гарадзенскага паштовага штэмпеля

☐ Металічныя маркі вайсковых частак Расейскай арміі XIX - XX стагоддзя, якія маюць бачыненні да Беларусі

☐ Знаходкі з Дырына

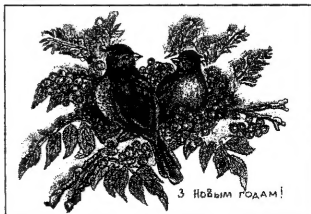
☐ Пасвятляецца ў рабочыя

☐ Значы! Аршаншчыны

☐ Банкноты Беларусі

Паштоўкі выдавецтва газеты "БЕЛАРУС". Мастачка Валентына Якімовіч

УЗНАГАРОДЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

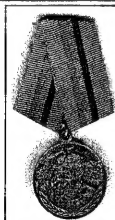
Паважаныя сябры! Дзякуючы таму, што нарэшце выйшла кніжка "Узнагароды Рэспублікі Беларусь" Ісаева І. К., Мінск, Беларусь, 2004 г., мы нарэшце зможам задавальніць іматэрыяльныя просьбы нашых чытачоў і азнаёміць калекцыянераў з гэтымі адзнакамі. Са свайго боку мы дабавім выявы тых ведамасных узнагарод, якіх няма ў згаданай вышэй кніжцы. Праўда, толькі тыя, выявы якіх мы маем.

Медаль "80 гадоў
утварэння Беларускай
Савецкай
Сацыялістычнай
Рэспублікі"

Медаль "80 гадоў
утварэння Памежных
войскаў Рэспублікі
Беларусь"

Медаль "10 гадоў
выяву Савецкіх
войскаў з Афганістана"

Медаль "80 гадоў
утварэння Узброеных
сілаў Рэспублікі
Беларусь"

Медаль Героя Беларусі

Медаль Героя Беларусі ўключае сабой п'яціканцовую зорку з гладкімі іматэрыяльнымі праяваннямі знонку, якая ўпісваецца ў круг дыяметрам 33 мм. Адваротны бок медаля мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар медаля.

Медаль пры датыжэнні вушка і кольца злучаецца з калодкай прамавугольнай формы. Уздоўж асновы калодкі ідуць прорэзы, унутраная яе частка абцягнута муравой стужкай чырвонага колеру з падоўжанай злёднёнай палоскай з правага краю.

Медаль і калодка да яго вырабляюцца з золата 585-ай пробы, вагой 19 грамаў.

Медаль "80 гадоў
Камітэту дзяржаўнай
выспекі Рэспублікі
Беларусь"

Медаль "За працоўныя
заслугі"

Медаль «За адвагу»

Медаль «За адвагу» мае форму круга дыяметрам 37 мм. На аванкавым баку медаля ў верхняй частцы адлюстраваны тры самалёты, ніжэй змешчаны ў два радкі надпіс «За адвагу», пад надпісам адлюстраваны танк. Усе адлюстраванні на медалі рэльефныя, надпіс уціснуты, пакрыты чырвонай эмаллю. Адваротны бок медаля мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар медаля.

Медаль пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з п'яцікугальнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай блакітнага колеру з дзвюма падоўжанымі палоскамі сіняга колеру па краях.

Медаль вырабляецца з серабра.

Медаль «За адзнаку ў ахове грамадскага парадку»

Медаль «За адзнаку ў ахове грамадскага парадку» мае форму круга дыяметрам 33 мм. На аванкавым баку медаля па кругзе размешчаны надпіс «За адзнаку ў ахове грамадскага парадку», у цэнтры на фоне мяча адлюстраваны трохкугальны шчыт, абрамлены лаўровымі галінкамі, на іхчыце — выява Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь.

У ніжняй частцы медаля пад лаўровымі галінкамі і лямчом з правага і левага бакоў адлюстравана стужка, якая ўецца. На адваротным баку медаля размешчана п'яціканцовая зорка на якой зацягваюцца промні разыходзяцца з цэнтры і акружаныя вянкам з лаўровага лісця.

Медаль пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з п'яцікугальнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай блакітнага колеру з трыма падоўжанымі палоскамі чырвонага колеру пасярэдзіне.

Медаль вырабляецца з тампакі з серабрэннем.

Медаль «За адзнаку ў ахове дзяржаўнай граніцы»

Медаль «За адзнаку ў ахове дзяржаўнай граніцы» мае форму круга дыяметрам 33 мм. На вонкавым баку медала размешчана рэльефнае адлюстраванне памежніка і памежнага сцягу з Дзяржаўным гербам Рэспублікі Беларусь, на кругу — надпіс «За адзнаку ў ахове дзяржаўнай граніцы».

На адваротным баку медала размешчана пяціканцовая зорка ў выглядзе заглыбленых прамяней, якія сыходзяцца да цэнтра, у абрамленні вянка з лаўровага лісця.

Медаль пры датамзе вушка і кольца злучаецца з пяцівугольнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай зялёнага колеру з падоўжанай палоскай чырвонага колеру з правага боку. Па краях стужка акантавана вузкімі чырвонымі палоскамі.

Медаль вырабляецца з тампака з серабрэннем.

Медаль «За адзнаку ў вайскай службе»

Медаль «За адзнаку ў вайскай службе» мае форму круга дыяметрам 33 мм. На вонкавым баку медала на кругу размешчаны надпіс «За адзнаку ў вайскай службе», у ніжняй частцы — галіні дуба, у цэнтры — выява пяціканцовай зоркі, на фоне якой адлюстраваны меч. Ніжняю частку зоркі і мяча накрывае паўкружам стужка з чырвонай і зялёнай эмаляі.

На адваротным баку медала размешчана пяціканцовая зорка ў выглядзе заглыбленых прамяней, якія сыходзяцца да цэнтра, у абрамленні вянка з лаўровага лісця.

Медаль пры датамзе вушка і кольца злучаецца з пяцівугольнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай блакітнага колеру з падоўжанай палоскай заціскага колеру пасярэдзіне і на адной падоўжанай палосцы чырвонага колеру на краях.

Медаль вырабляецца з тампака з серабрэннем.

Медаль «За бездакорную службу» I, II, III ступені

Медаль «За бездакорную службу» мае форму круга дыяметрам 33 мм. На вонкавым баку размешчана рэльефная выява Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь, на яким знаходзіцца надпіс «За бездакорную службу», у ніжняй частцы — вянок з дубовага і лаўровага лісця, на стужцы вянка абзначаны ступені медала: I, II, III. На адваротным баку медала размешчаны трохвугольны променеподобны шчыт з зоркай.

Медаль пры датамзе вушка і кольца злучаецца з пяцівугольнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай зялёнага колеру. Стужка пасярэдзіне мае чырвоныя палоскі, калыхасць якіх адпавядае ступені медала.

Медаль I ступені вырабляецца з тампака з пазалотай і каларовымі эмалямі, II ступені — з тампака з серабрэннем і частковай пазалотай з каларовымі эмалямі, III ступені — з тампака з серабрэннем і каларовымі эмалямі.

Медаль «За працоўныя заслугі»

Медаль «За працоўныя заслугі» мае форму круга дыяметрам 33 мм. На вонкавым баку медала размешчана рэльефная выява элементаў, якія сімвалізуюць працу людзей, занятых у прамысловасці, сельскай гаспадарцы, навуцы. На адваротным баку медала размешчаны выявы шасціраўні і коласа. Медаль пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з півцугавольнай калодкай, абязьмутаў муаравай стужкай шэрага колеру з паддоўжанай палоскай чырвонага колеру пасярэдзіне і па адной палосцы чырвонага колеру па краях. Медаль вырабляецца з тампака з серабрэннем.

Медаль Францыска Скарыны

Медаль Францыска Скарыны мае форму круга дыяметрам 32 мм. На вонкавым баку медала размешчаны рэльефная выява Францыска Скарыны і надпіс «Францыск Скарына». На адваротным баку медала размешчаны знак «сігнеты». Медаль пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з прамуюгавольнай калодкай. Уздоўж асновы калодкі ідуць проразі, унутраная ле частка пакрыта муаравай стужкай зялёнага колеру, пасярэдзіне стужкі — жоўтая паласа нацыянальнага арнаменту, стужка абрамлена пазалочанай ніткай. Медаль вырабляецца з тампака.

Ордэн Айчыны I, II, III ступені

Ордэн Айчыны ўключае сабой знак, выкананы ў форме двух чатырохвугольнікаў, якія накладаюцца адзін на другі і ўтвараюць васьмikanцовую зорку дыяметрам 44 мм. У цэнтры зоркі знаходзіцца круг дыяметрам 24 мм, у якім размешчана выява Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь, абрамленага вінком з дубовага і лаўровага лісця. У верхняй частцы круга на чырвоным эмалевым фоне размешчаны надпіс «Айчына», у ніжняй частцы абазначаны ступені ордэна: I, II, III. Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна.

Ордэн пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з півцугавольнай калодкай, абязьмутаў муаравай стужкай чырвонага колеру з паддоўжанай зялёнай палоскай пасярэдзіне для ордэна I ступені, дзвюма зялёнымі паддоўжанымі палоскамі па краях — для ордэна II ступені, дзвюма зялёнымі паддоўжанымі палоскамі па краях і адной зялёнай паддоўжанай палоскай пасярэдзіне — для ордэна III ступені. Ордэн Айчыны I ступені вырабляецца з серабра з пазалотай, II ступені — з серабра з частковай пазалотай, III ступені — з серабра.

Орден Воинской Славы

Орден Воинской Славы уяўляе сабой знак, у аснове якога пяціканцовая зорка, што накладваецца на промнепадобны пяцівугольнік. Кампазіцыя ўяўляе дзесяціканцовую зорку дыяметрам 44 мм.

У цэнтры зоркі размешчаны круг дыяметрам 23 мм, у кругзе — рэльефная выява двух воінаў, якія ўвасабляюць сухапутныя і паветраныя сілы. Круг абрамлены вянкам з дубовага і лаўровага лісця, у верхняй частцы круга на зялёным эмалевым фоне размешчаны надпіс «Воинская Слава». Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна.

Орден пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з пяцівугольнай калодкай, абвінутай муравай стужкай чырвонага колеру з падоўжанай зялёнай палоскай пасярэдзіне, трыма чорнымі і дзвюма жоўтымі палоскамі з правага боку. Орден Воинской Славы вырабляецца з серабра з пазалотай.

Орден Дружбы народов

Орден Дружбы народов уяўляе сабой знак, выкананы ў форме пяці- і дзесяціканцовай зорак. Пяціканцовая зорка, пакрытая чырвонай эмаллю і абрамленая па контуры выпуклымі кропкамі, накладваецца на дзесяціканцовую дыяметрам 59 мм, якая ўтворана пяццю залатэстымі пірамідальнымі гранямі і пяццю залатэстымі пучкамі разыходных прамянёў. У цэнтры ордэна накладаная выява зямнога шара з пяццю кантынентамі, асобныя дэталі якога пакрыты сіняй эмаллю. Зямны шар аблімаваны абідком з выявай рукапацісанняў. Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна.

Орден пры дапамозе вушка і плоскага кольца, да якога прымацаваны прамавугольны знак памерам 14 x 14 мм, што ўяўляе ў мініяцюры Дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь, злучаецца з муравай стужкай сіняга колеру шырынёй 44 мм.

Орден Дружбы народов вырабляецца са срэбра з пазалотай.

Орден «За асабістую мужнасць»

Орден «За асабістую мужнасць» уяўляе сабой пазалочаны, пакрыты чырвонай эмаллю крыж на фоне пазалочанай чатырохграннай плоскасці з адлюстраваннем рабрыстых прамянёў.

У цэнтры крыжа размешчаны круг дыяметрам 22 мм, пакрыты безай эмаллю, з надпісам «За асабістую мужнасць» і адлюстраваннем лаўровых галінкаў. У цэнтры круга — залатая пяціканцовая зорачка на цёмна-чырвоным фоне. Круг накладзены на пазалочаны меч. Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна.

Орден пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з пяцівугольнай калодкай, абвінутай муравай стужкай залатэстага колеру з падоўжнай бардовай палоскай пасярэдзіне. Па краях стужка мае на адной падоўжанай палосцы: з левага боку — белую, з правага — бардовую.

Орден «За асабістую мужнасць» вырабляецца з серабра з пазалотай.

Ордэн «За службу Радзіме» I, II, III ступені

Ордэн «За службу Радзіме» I ступені ўяўляе сабой выпуклую восьмідзяціканцовую зорку. Канцы зоркі, якія выкананы ў выглядзе пазалочаных прамяней, што разыходзяцца ад цэнтра, чаргуюцца з гладкімі канцамі, пакрытымі блакітнай эмаллю і абмежаванымі па контуру пазалочаным абадком. На гладкіх канцах зоркі адлюстраваны пазалочаныя верхняя і ніжняя часткі дзюэк скрыжаваных ракет.

У цэнтральнай частцы ордэна на вяліку з дубовага лісця размешчана пазалочаная пяціканцовая зоркачка, абрамленая пяском, у ніжняй частцы якой знаходзіцца пазалочаная лаўровая галінка, у верхняй частцы, пакрытай белай эмаллю, — надпіс «За службу Радзіме». Абады пяска пазалочаныя. Зоркачка і пясок накладзены на сярэбраныя аксідзіраваныя крылы і меч.

У ордэна «За службу Радзіме» II ступені прамяністыя канцы зоркі сярэбраныя, верхняя і ніжняя часткі скрыжаваных ракет, а таксама абады гладкіх канцоў зоркі пазалочаныя, зоркачка ў цэнтры пазалочаная. Ордэн «За службу Радзіме» III ступені вырабляецца з сярэбра без пазалоты.

Ордэн «За службу Радзіме» трох ступеней вырабляецца з сярэбра. Размеры ордэна паліміж процілеглымі гладкімі канцамі 65 мм, паліміж прамяністымі — 58 мм. Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна. На адваротным баку ордэн мае нарэзны штыфт з гайкай для мацавання ордэна да адзення.

Стужка да ордэна муравая блакітнага колеру з жоўстымі падоўжанымі палоскамі пасярэдзіне; для I ступені — адна палоска, для II ступені — дзве, для III ступені — тры палоскі.

Ордэн Маці

Ордэн Маці ўяўляе сабой дзевяціканцовую рэльефную зорку, якая ўнісваецца ў круг дыяметрам 40 мм. У цэнтры — рэльефная выява жанчыны і дзіцяці ў

промянях сонца, абрамленая вялікам з дубовага і лаўровага лісця, у ніжняй частцы вяліка — белаблакітны бант з эмалі. Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна. Ордэн пры дапамозе вушка і кольца звучаецца з пяцівугольнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай блакітнага колеру з падоўжанай сіняй палоскай пасярэдзіне. Ордэн вырабляецца з тампака з сярэбраннем і пазалотай.

Ордэн Пашаны

Ордэн Пашаны мае форму акруглага пазалочанага восьмідзяціканца, на які накладаецца чатырохканцовая сярэбраная зорка з рэльефнай выявай мужчыны і жанчыны ў цэнтры, якія трымаюць Дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь і споп пшаніцы. Сцяг пакрыты эмаллю чырвонага, зялёнага і белага колераў. У ніжняй частцы ордэна — блакітная эмалевая стужка, якая падтрымлівае лаўровыя і дубовыя галінкі, што абрамляюць ордэн.

Вышыня ордэна — 50 мм, шырыня — 46 мм. Адваротны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна. Ордэн пры дапамозе вушка і кольца звучаецца з пяцівугольнай калодкай, абцягнутай муравай стужкай жоўтага колеру з адной падоўжанай палоскай зялёнага колеру пасярэдзіне і па адной падоўжанай палосцы чырвонага колеру па краях. Ордэн вырабляецца з сярэбра з пазалотай.

Юбілейны медаль**«60 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў»**

Юбілейны медаль «60 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў» мае форму круга дыяметрам 33 мм. На аванкавым баку медала адлюстравана скульптурная кампазіцыя мемарыяльнага комплексу «Курган Славы» у абрамленні паўвянка з лаўровых і дубовых лісцяў. В верхняй частцы юбілейнага медала размешчаецца лічба «1944» і «2004», у ніжняй — выява ордэна Айчынай вайны. На аверсонтным баку юбілейнага медала размешчаны надпіс «60 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў», над надпісам — піцікутная зорка на складках ленты з лічбамі «1944» і «2004».

Усе выявы і надпісы на медалі выпуклыя. Па акружнасці яна мае борцік.

Юбілейны медаль замацоўваецца на адзенні пры дапамозе піцікутнай коладкі, абцягнутай састаўной муаровай лентай, якая мае колеры лентэў медалёў «За перамогу над Германіяй ў Вялікай Айчынай вайне 1941—1945 гг.» і «Партызану Айчынай вайны» I ступені.

Юбілейны медаль «60 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў» зроблена з латуні залацістага колеру.

Орден Францыска Скарыны

Орден Францыска Скарыны ўяўляе сабой чатырохканцовую зорку з кругам, якая заключана ў авал памерам па вертыкалі 43 мм, па гарызанталі — 39 мм. У цэнтры круга — рэльефная выява Францыска Скарыны, у ніжняй частцы — лаўровая галінка. Авал абрамлены бела-блакітнай эмалевай стужкай з надпісам «Францыск Георгій Скарына». Аверсонтны бок ордэна мае гладкую паверхню, у цэнтры знаходзіцца нумар ордэна.

Орден пры дапамозе вушка і кольца злучаецца з коладкай сямікугаванай формы, у ніжняй частцы якой размешчаны знак «сігнет». Коладка абцягнута муаровай стужкай цёмна-фіялетавага колеру.

Орден вырабляецца з серабра з пазалотай.

Юбілейны выпуск

Барысаўская фабрыка запалак да свайго 100-годдзя, выпусціла сувенирны набор запалак. Набор складаецца з 9 каробак, кожная з якіх мае сваю адметную этыкетку. На гэтых этыкетках змешчаны

выявы: чыгуначнага вакзала; царквы, касцёла, дома культуры, помніка П. Раку, лесаскладу, каробачнага цэху, набівачнага цэху і цеху «Арэнка». Беларускія філumenісты атрымалі выдатны падарунак у свае калекцыі.

3 гісторыі гарадзенскага паштовага штэмпеля

На сённяшні дзень вядомы паштовы штэмпель Гарадзенскай паштовай станцыі, які адносіцца да канца XVIII стагоддзя (1799г.). Ён мае форму круга, у якім напісана назва горада (паштовай станцыі). Акрамя геаграфічнай назвы, штэмпелі таго часу (у Польшчы і Вялікім Княстве Літоўскім) неслі ў сабе сімвалы пошты – паштовы ражок і каралеўскую карону, бо пошта ў тых часах была каралеўскай установай. Цікавы такі факт – у розных літаратурных крыніцах – працах па гісторыі пошты, каталогах – гэты вядомы паштовы штэмпель Гарадзенскай паштовай станцыі адлюстроўваецца па рознаму – і сама каралеўская карона не аднолькавая, і адрозніваецца выява паштовага ражка. Магчыма, гэта можна растлумачыць невыразным адбіткам штэмпеля на арыгінале (малюнак №1 – а,б,в).

Малюнак №1

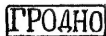

Напрыканцы XVIII пачатку XIX стагоддзяў расійская пошта пачала ўводзіць у абарачэнне спецыяльныя штэмпелі кляймення лістоў (так званыя дамарачныя штэмпелі). Яны адрозніваюцца вялікай разнастайнасцю формаў, памераў, шрыфтоў, надпісаў. Пакуль вядома шэсць разнастайнасцяў штэмпеляў дамарачнага перыяду гарадзенскай пошты.

Прыблізна да 1830 году штэмпелі кляймення лістоў гарадзенскай пошты неслі мала інфармацыі. Штэмпель паведамляў толькі геаграфічнае месца адпраўкі ліста (малюнак 2,3,4).

ГРОДНО

м. 2

м. 3

м. 4

“Гродно” – у рамцы ці без яе, без даты. Але ўжо ў 30-х гадах XIX стагоддзя побач з гэтым штэмпелем паштовыя супрацоўнікі часам праставілі ад рукі дату адпраўлення карэспандэнцыі. Пасля 30-х гадоў XIX стагоддзя ў штэмпелі кляймення былі ўведзены календарныя дадзеныя. Напрыклад: “Гродно, 18 мая 1835”, “18 Гродна 24 декабря 1857 года”. Прычым набор літар і лічбаў у такім штэмпелі мог быць самым разнастайным (малюнак 5,6,7 і 9а).

ГРОДНО 18
МАЯ 1835

м. 5

ИЗЪ ГРОДНА
24 ДЕКАБРЯ 1857 ГОДА

м. 6

ИЗЪ ГРОДНА ДЕКАБ 2
1857 Г

м. 7

ИЗЪ ГРОДНА 8 ОКТЯ
БРЯ 1857 ГОДА

м. 7а

Цыркулярам Галоўнай управы пошт ад 31 траўня і 7 жніўня 1857 году былі ўведзены замест штэмпеляў дамарачнага перыяду круглыя нумарныя штэмпелі з трох радкоў кропак і нумароў у цэнтры – так званыя кропачныя штэмпелі. На гэтых штэмпелях не было назвы горада і даты. Круглыя кропачныя штэмпелі прызначаліся для паштовых кантор губернерскіх гарадоў. Такі штэмпель з нумарам 11 мела Гарадзенская паштовая кантора (малюнак 8). Кропачныя штэмпелі былі аналімічныя, што адмоўна адбівалася на працы пошты. Таму ў 60-70х гадах XIX стагоддзя ў Расіі былі ўведзены новыя штэмпелі круглай формы для гашэння марак на карэспандэнцыі (малюнак 9 а,б,в). Да канца XIX стагоддзя гэтыя штэмпелі не мянялі сваёй формы.

м. 8

м. 9а

м. 9б

м. 9в

У пачатку XX стагоддзя расійская пошта ўяўля новыя круглыя штэмпелі з адрознівальнымі літарнымі індэксамі. Гарадзенскія паштовае кантора мела для эксплуатацыі штэмпелі з разнастайным напісаннем назвы горада – “Гродно” і “Гродна” (малюнак 10а-з). Свой імяны паштовы штэмпель мела паштовае аддзяленне пры гарадзенскім вакзале (малюнак 11). Цікавы штэмпель выкарыстоўваўся гарадзенскай поштай у аддзеле дастаўкі карэспандэнцыі ў 1908 годзе. Гэты штэмпель можна назваць кантралёвым, так як ён ставіўся на карэспандэнцыю ў пэўны час (ранішай) пры перадачы яе паштару і дазваляў кантраляваць дастаўку лістоў адрасату (малюнак 12).

м. 10а

м. 10б

м. 10в

м. 10г

м. 10д

м. 10е

м. 10ж

м. 10з

м. 11

м. 12

м. 13

Беларускі калекцыянер

У часы першай сусветнай вайны вайсковая карэспандэнцыя перасылалася бясплатна, калі на карэспандэнцыі была пячатка вайскавай часткі. У Гродна ў 1915 годзе размяшчалася кронясная аўтамабільная каманда. “Печать для пакетов” гэтай каманды з надпісам “Гродзенская крепостная автомобильная команда” была прастаўлена на вайскавай карэспандэнцыі, высланай з Гродні ў 1915 годзе (малюнак 13). Ужо ў 1914 годзе на Гродзенскім паштампе выкарыстоўвалася штэмпельная машына з ролікавым штэмпелем. Гэты штэмпель бачны на казёнай карэспандэнцыі, накіраванай на імя начальніка Гарадзенскай паштовай акругі (малюнак 14). Цікавасць для калекцыянераў уяўляюць і адбіткі штэмпеляў уваходнай ка-

рэспандэнцыі ў адрасіраванне Гарадзенскай паштова-тэлеграфнай акругі (малюнак 14а). На малюнках 15 (а-д) паказаны паштовыя і вайсковыя штэмпелі, якія выкарыстоўваліся ў Гродні нямецкай акупацыйнай адміністрацыяй у перыяд са студзеня 1916 па снежань 1918 году. Сваю штэмпель выкарыстоўвала і літоўская адміністрацыя ў 1919 годзе, на гэтых штэмпелях не было каліграфнай даты (малюнак 16). У польскі перыяд з 1921 па 1939 год пошта ў Гродні выкарыстоўвала некалькі відаў штэмпеляў. У 20-я гады гэта былі штэмпелі без так званых “мосціка” (малюнак 17, 17а). У 30-я гады паштовы штэмпель Гродні меў “мосцік”, а таксама надпіс “Гродна 1” (малюнак 18 – а, б) і “Гродна 2” (малюнак 19). Адзінка абавязвала горадское аддзяленне, а двойка – аддзел перавозкі пошты па чыгуначы. На малюнку 20 паказаны штэмпелі для заказных лістоў.

м. 14

м. 14а

м. 15

м. 15а

м. 15б

м. 15в

м. 15г

м. 15д

м. 16

м. 17

м. 17а

м. 18

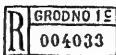
м. 18а

м. 18б

м. 19

м. 20

м. 21

м. 22

Garton

м. 23

м. 24

м. 24а

м. 25

У 1939 годзе пошта ў горадзе пачала працаваць праз некалькі дзён пасля ўступлення Чырвонай Арміі. Напрыканцы 1939 года гарадзенскія паштары, як і ўсе паштары Заходняй Беларусі, выкарыстоўвалі для гашэння карэспандэнцыі польскія календарныя штэмпелі. Толькі ў пачатку 1940 года ў спецыяльных майстэрнях Маскоўскага паштамта былі выраблены новыя паштовыя штэмпелі з надпісам "СССР. Гродна. БССР" (рыс.21) – для гарадской пошты і "СССР. Гродна 2. БССР" для аддзялення перавозкі пошты па чыгуначнай дарозе.

Пасля акупацыі горада ў 1941 годзе нямецкія ўлады ўключылі Горадино ў склад генерал-губернатарства ў акругу Беласток, перайменаваўшы горад у Гартен. Нямецкая пошта ў тых гады ўжывала некалькі паштовых штэмпеляў. Былі выкарыстаны заставішчыя з канца 30-х гадоў польскія календарныя штэмпелі, з іх прыбралі польскія надпісы – назву горада і распазнавальныя індэксы, быў пакінуты толькі календар. Побач з такім "нямым" штэмпелем ставіўся адбітак гумавага штэмпеля з нямецкім найменнем гораду "Garten" (Гартен) (малюнак 22). Выкарыстоўваліся таксама ў 1941 годзе

савецкія штэмпелі. З іх былі прыбраны словы "СССР" і "БССР" і пакінутыя зоркі (малюнак 23). У далейшыя гады акупаваным нямецкай паштовай адміністрацыяй у Горадині выкарыстоўвала ўласныя штэмпелі, але са старым найменнем гораду – "Гродна" (акруга Беласток) – малюнак 24 – 24а. Старую назву горада выкарыстоўвалі і на штэмпелях паштовых вагонаў у 1942 годзе. "Беласток - Гродна Поезд 2924" і "Кенігсберг (Пр) - Гродна. Поезд 0987" (малюнак 25, 25а).

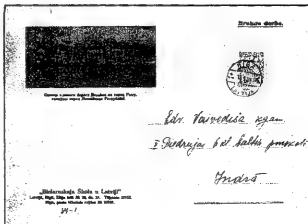
З вясны 1941 года ў Горадині пачала працаваць нямецкая службовая пошта, якая выкарыстоўвала штэмпелі з надпісам "Гартен. Нямецкая службовая почта. Остланд" (малюнак 24а).

Пасля вызвалення Горадині ад фашысцкіх захопнікаў у 1944 годзе пачалася новая старонка ў гісторыі гарадзенскай пошты і паштовага штэмпеля.

Лей Каласаў, г. Мінск

З калекцыі М. Паўловіча

Арыгінальны канверт рэдакцыі для рассылкі часопіса "Беларуская школа ў Латвіі" за 1934 г. Памеры 17,4 x 24,5 мм. Паперы жаўтавата – шэрая. Тэкст і малюнак чорны, друкарскі. Марка стандартная, светла – чырвоная. Над маркай латышскі тэкст "друкаваная прадукцыя". Рукапісны тэкст: Эдв. Вайвадзішу спадару II Педруйская, 6 кл. бел. пачатковая школа. Індра.

Беларускі калекцыянер

Знаходкі з Цырына

Цырын упэўнена ўпамінаўся ў дакументах пад 1426 годам. Што ведае старадаўня, можна заключыць і па вялікай колькасці могілак. Іх аж 6, дзеянічаюць толькі адны. У дадатак да гэтага па мясцовай рэчцы Сэрэвын некалькі гадоў стаў фронт першай сусветнай вайны. У Цырыне рускія, а за рэчкай, у недалёкіх Тутана-вічах і Падляйне, немцы. Косці загінуўшых салда і дзурці напаміны аб мільянух войнах можна знайсці і сёння. Трыліяныя на былых пазіцыях накіраваныя стрэл і краніёвыя вырабы нашых да-дэкіх продкаў. Але гаворка пойдзе не пра гэта, хоць гэта таксама вельмі цікава.

Працаваў я калісьці даўно ў мясцовым калгасе на ўборцы бульбы. Праца шэрая і плацілі мала, але мне падабалася тым, што звысёды можна нешта знайсці. Часта такія знаходкі былі небяспечнымі: снарады, гранаты і патроны пападалі часта. На гуты раз папашчаліся. У мясцёву была бакаланка папаў асабісты апазнавальны жэст салдата царскай арміі. Так я маркую.

У газеце "Звязда" ад 16 лютага 2000 году Сяргей Расольна піша, што салдаты царскай арміі іх у вершню сусветную вайну не мелі. Думаю, што ён памыляецца. Проста ніхто іх не шукаў. Знаходка мне зацікавіла. Пасля некалькіх распытаў у мясцовых аматараў даўніны, я выменіў яшчэ 2 падобныя жэстны. Абставіны гэтых знаходак высветліць не ўдалося. Адрін толькі хлопцэ сказаў, што знайшоў гэтую "манету" у баях сярэд рэзанага хлама.

Усе тры жэстны аднолькавага памеру. На кружках баякі таўшчыня трохі больш за 1 мм. Метал – цынк. Літары і лічбы выбіты аднолькавымі пунсонамі. У кожным па дзве дзірчкі, відавч для шпурка. Размер дзірак неаднолькавы. Тэст толькі на адным баку:

Відавч, што гэта салдаты розных роў, але з аднаго страйкавага

1) Яков.Аф.и.
ТРУШКІНЪ
СТР.5Р.26 С.С.П
СМОЛГ
РОСЛ.У.

2) ИВАН ТАР.
РАЗИНЬКОВ.
СТР.4Р.26 С.С.П
ВОРОНЕЖ.Г.
КАРТОЯП. У.

3) ШАГИВАЛІЙ
ШАТМАРДАНОВ.
СТР.5Р.26 С.С.П.
КАЗАН.Г.
МИШАДУ.

палка. Родам яны з Смаленскай, Варонежскай і Казанскай губерній. Ніжэй тэст відавч азначае узды. Росляўскі і г.д.

За польскім часам у Цырыне была гміна (сельсавет па сучаснаму). Для ўліку сабак быў выпушчаны спецыяльны жэстны (аднабавковы). Аднакаменны ён быў у паяктовым Навагрудку відавч для ўсяго павета. А мясцовыя гміны ўжо самі набівалі пунсонамі тэст і нумар. Метал жоўтага колеру. Латунь? Маю толькі адзінакавы экзэмпляр. На жэстне выпушчана галова сабакі з ашэйнікам на шыі. Сабак відавч было многа, калі браць пад увагу №227.

М.Папайовіч

Пасвячаецца ў рабочыя

Сярод беларускіх памятных медалёў у асобны рад можна выдзяліць медалі, якія ўручалі маладым рабочым у іх першыя працоўныя дзены. У часы існавання БССР па буйных прамысловых прадпрыемствах існаваў цэлы рытуал пасвячэння моладзі ў рабочыя. Адным з элементаў гэтага рытуалу былі памятныя медалі, якія ўрачыста ўручалі надаўным выпускнікам прафесійна-тэхнічных вучылішч. Разгледзім некаторыя з іх, вядомыя аўтару. Наколькі мэтай гэтага артыкула з'яўляецца азнаямленне чытачоў "БК" і збіранне дадатковай інфармацыі пра такія медалі, то мы спынімся толькі на апісанні памераў і адрозненняў гэтых медалёў.

Завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань, Аршанскі раён, зараз фірма "Лёс". Медалёў дыяметрам 50 мм. Вядомыя яшчэ дзве формы.

Мінскі завод імя У.І. Леніна
дыяметр, 50 мм.

Мінскі трактарны завод,
65 мм.

Маладзечна 51 мм.

Па каталогу А.Я. Процкага "Памятныя медалі Саветскай Беларусі" Мінск, 1972 г. вядомы яшчэ 4 медалі па гэтай тэме.

1. 100 год з дня нараджэння У.І. Леніна – Пасвячэнне ў рабочыя 1970 г. Г.М. Арлоў. У верхняй частцы чатырохрадовавы надпіс, ніжэй дата – "1970", па краю словы – "Пасвячаецца ў рабочыя". Алюміній, траўленне, 50 мм. Маладзечна.

2. 50 год БССР – Пасвячэнне ў рабочыя, 1968 г. Г. М. Арлоў, алюміній, траўленне, 50 мм.

3. 50 год БССР – У гонар уступлення ў сямя рабочыя 1968 г., У. А. Арлоў. Прамы бок уверсе ў тры радкі – "50 лет БССР", у цэнтры – галінка дуба і дата "1968". Крутавы надпіс. Алюміній, 48 мм. Брэсцкі завод электравымыральных прыбораў.

4. Пасвячэнне ў рабочыя, 1966 і 1968 гг., Г. М. Арлоў. Крутавы надпіс. Алюміній апазіраваны, траўленне, 50 мм. Маладзечна.

Аўтар будзе ўдзячны за матэрыялы набыць гэтых і іншых медалі па тэме: "Пасвячэнне ў рабочыя".

Алесь Сарожкін

КАЛЕКЦЫЯНЕР БЕЛАРУСКАМОУНЫХ ЭТЫКЕТАК

Андрэй Вазжыка жыў у Слоніме, працэў у мясцовай узбуйнячай друкарні. Ужо гадоў пяць ён калекцыянуе беларускамоўныя этыкеткі ад пива, напояў, віна, гарэлкі, лікёраў і г.д. Быў час, калі яго вялікая калекцыя хутка лапаўнялася, таму што ў гандлі на бутэльках выпускаліся толькі беларускія этыкеткі. Прыгожыя назвы, професійнае мастацкае аздабленне на іх так і прыцягвалі лапунікоў: піва "Шляхцкіскае", лікёр "Журавінінчы", піва "Стараруская", гарэлка "Беларуская", гарэлка "Гарэліна", налітак "Надбоцкая пушча", налітак "Сладчына", налітак "Вачоркі", віно "Белая яежа", мінеральная вада "Ганішоўчанка", піва "Бамінінае", піва "Світанак" і сотні іншых назваў.

На многіх этыкетках размяшчаліся гербы беларускіх гарадоў, дзе вырабляліся напоі. На некастрых – друкаваўся нават герб

"Пагона".

Калі да ўказаў у Беларусі прышоў Лукашэнка, у дзяржаве пачаліся насябня русіфікацыя. Яна хутка адбілася і на выпуску этыкетак, якія замест кудлаўных беларускіх сталі рускамоўнымі.

А то яшчэ і горш: на этыкетках усё напісана па-руску, а назую па-беларуску, прытым з рускай літарай "н". Напрыклад "Крыніца", "Скоруновскае" "Скорунаўскае" і г.д.

Тым не менш, выпуск беларускамоўных этыкетак – гэта сваёсабытная ніша гісторыі. Гісторыя мастацтва, мовы, прамысловасці. І гэтую гісторыю стварае ў Слоніме Андрэй Вазжыка, які парнейшаму калекцыянуе толькі беларускамоўныя этыкеткі. Некаторыя з іх прынятаю чытачам "Беларускага калекцыянера".

Сяргей Чыерын

Беларускі калекцыянер

Металічныя маркі вайсковых частак Расейскай арміі XIX-XX стагоддзя, якія маюць дачыненні да Беларусі

Калекцыянерам вядома вялікая колькасць плашчэных металічных марак, шырока распаўсюджаных напрыканцы XIX – пачатку XX стагоддзя падчас грашовых разлікаў у ставовых і буфетах гарызонных і палкавых афіцэрскіх сходў Расейскай арміі. Статут афіцэрскіх сходў Расейскай арміі ад 12 катрычніка 1874 года дэкліраві афіцэрскаму сходу дэлеа зручнасці разлікаў паміж сабрамі сходу і буфетам мець такі металічныя маркі. За межамі сходу плашчэныя маркі не мелі ніякай каштоўнасці: іх абарочванне па-за сходам забаранялася Статутам. У некаторых выпадках металічныя маркі ўжываліся і ў салдацкіх буфетах.

Сярод усёй разнастайнасці плашчэных металічных марак у Расейскай арміі ў асобную групу магчыма вылучыць маркі, якія маюць непасрэднае дачыненне да Беларусі. Калекцыянерам вядомы наступныя іх.

1. Металічная марка наміналам у 1 капейку 4-га грэндэўскага Несаіскага палка (глядзіце малюнак 1).

Гэты прамавугольны знак з металу светла-жоўтага колеру памерамі 25х22 мм са скошанымі вугламі. На вонкавым баку надпіс: “4-го НЕСВИЖСКОГО” у цэнтры “ПОЛКА”. Унізе – зорка. На адваротным баку ў васьмивуглоўнай рэзчатнай рамы намінал маркі: “1 коп.”. Палк быў сфармаваны ў 1833 годзе. Дыслакаваўся ў Маскве. Назва “НЕСВИЖСКИЙ” была прысвоена ў 1837 годзе.

м. 1

2. Металічная марка наміналам у 10 капеек – ?/ Першая рэзервовая артылерыйская брыгада / глядзіце малюнак 2/.

Круглы аднабаковы знак з металу светла-жоўтага колеру памерам у дыяметры 24 мм. У цэнтры вонкавага боку намінал “10”, над наміналам лічба “1”, справа ад намінала літара “Р”, унізе літара “А”, злева літара “Б”. Адваротны бок без надпісаў і малюнаў.

Першая рэзервовая артылерыйская брыгада дыслакавалася ў горадзе Двінск, Віцебскі губерні, сёння горад Даўгапілс, Латвія.

м. 2

3. Металічныя маркі Брест – Літоўскага крэпаснага ваяніага сходу (глядзіце малюнакі 3,4).

– марка наміналам у 20/ капеек – ?/ Круглы знак з медзі дыяметрам 21 мм. На вонкавым баку ў круглай надвоенай рамы з кропкаў кругавы надпіс: уверх:

м. 3

“БР.ЛИТ.КР.В.” унізе “СОБРАНИЕ”. Верхні і ніжні надпісы раздзелены справа і злева кропкамі. У цэнтры паказаны надчакан “225”, магчыма, гэтым надчаканамі знакі улічваліся. На адваротным баку на-

м. 4

мінал “20”.

Вядомы намінал маркі “20” без надчакана.

Марка наміналам у 50/капеек – ?/ Круглы знак з медзі дыяметрам 27 мм. Аналагічны наміналу ў “20”, але на вонкавым баку паказаны надчакан “24”.

Гарнізон Брест-Літоўскага крэпасні складаўся са штаба крэпасні, 1-га, 2-га, 3-га Брест-Літоўскіх крэпасных батальёнаў, 3-й вылазчай брыгады, крэпаснай артылерыі і крэпаснай салібрнай роты. Напрыканцы XIX стагоддзя крэпасныя батальёны былі пераўтвораны ў палкі.

4. Маркі Брест-Літоўскага вайсковага сходу (глядзіце малюнакі 5,6,7).

Акрамя крэпаснага гарнізону, існаваў вайсковы гарнізон г. Брест-Літоўска, які меў свой вайсковы склад. У склад гарнізону уваходзілі штаб 19-га армейскага корпусу, штаб 2-й пяхотнай дывізіі і тры палкі, якія уваходзілі ў гэтую дывізію: 6-ы пяхотны Лібаўскі полк, 7-ы пяхотны Рэзельскі полк, 8-ы пяхотны Эстляндскі полк.

– Марка наміналам у 1/капейку – ?/ Круглы знак з металу светла-жоўтага колеру дыяметрам 26 мм.

на вонкавым баку ў кругвай суцэльнай рамы кругавы надпіс: уверх “МАРКА”, унізе “Б.Л.В.С.”. Верхні і ніжні надпісы справа і злева падзелены зоркамі, у цэнтры знаку – рэзетка. На адваротным баку намінал: “1”.

– Марка наміналам у 30/капеек – ?/ Круглы знак з металу светла-жоўтага колеру дыяметрам 23 мм. Аналагічны знакам наміналам ў 115.

5. Маркі салдацкай лаўкі 6-га Лібаўскага пяхотнага палка (глядзіце малюнакі 8, 9).

6-ты Лібаўскі пяхотны полк 2-й пяхотнай дывізіі, які уваходзіў у склад Брест-Літоўскага ваяніага гарнізону (па дадзеных 1899г.) меў салдацкую сталовую, ў якой ўжываліся металічныя плашчэныя маркі.

– Марка наміналам у 20/капеек – ?/ Круглы знак з металу светла-жоўтага колеру дыяметрам 25 мм.

на вонкавым баку ў кругвай суцэльнай рамы кругавы надпіс: уверх “СОЛДАТСКАЯ”, унізе “6-го ЛИБАВСКАГО ПОЛ.”, у цэнтры гарызантальным надпіс “ЛАВКА”. На адваротным баку па цэнтры ваяніага лічбы намінал “20”.

– Марка наміналам у 50/капеек – ?/ Круглы знак з металу светла-жоўтага колеру дыяметрам 25 мм. Аналагічны наміналу 20.

6. Металічныя маркі 27 пяхотнага Віцебскага палка (глядзіце малюнакі 10)

м. 5

м. 6

м. 7

м. 8

м. 9

Аб'явы

- Марка наміналам у 1 капейку - ?!. Медны знак дыяметрам 18,5 мм. На вонкавым баку ўверсе круглы надпіс "ОФИЦЕРСКОЕ СОБРАНИЕ", ніжэй у тры радкі "27-го пек.", "ВИТЕБСКАГО", "ПОЛКА", унізе - зорка. На адваротным баку ў кругавой суцэльнай рамцы намінал "1".

- Марка наміналам у 2 капейкі - ?!. Медны знак дыяметрам 19 мм., аналагічны вышэй апісаным экзэмплярам.

Вядомыя надпісы намінала з надскаканам на адваротным баку "ОС". Гэта адзіначка А.П. Шышкін у сваёй працы (гл. №1 у спісе літаратуры). Ён мяркуе, што гэта абрэвіатура словаў "ОФИЦЕРСКОЕ СОБРАНИЕ". Лічу яго меркаванне памылковым. Хутэй за ўсё скарачэнне расшыфруваецца як "ОФИЦЕРСКАЯ СТОЛОВАЯ", таму што прыналежнасць маркі да афіцэрскага сходу пазначана ўжо на знаку.

- Марка наміналам у 5 капеек - ?!. Латунны знак дыяметрам 20 мм., аналагічны вышэй апісаным экзэмплярам.

- Марка наміналам у 10 капеек - ?!. Латунны знак дыяметрам 21 мм., аналагічны вышэй апісаным экзэмплярам, але на вонкавым баку надпісы акружаны кропкавай рамкай.

- Марка наміналам у 10 капеек - ?!. Круглы знак з белага металу дыяметрам 21 мм. Аналагічны наміналу 10"

- Марка наміналам у 20 капеек - ?!. Круглы знак з белага металу дыяметрам 22 мм. Аналагічны наміналу "10" і "15".

У сваёй працы "Металічныя боны Расіі і СССР" (гэаграфічны спіс літаратуры №2) нябожчык А.В. Тунель памылкова пазначыў, што ўсё вышэйзгаданыя маркі 27 вехотнага Віцебскага палку з лагуні і не заўважыў правы ў пазначэнні дыяметру знаку. Намінал "20" у яго працы адсутнічае.

Існуюць металічныя маркі наміналам у 5, 10 і 20 капеек з абрэвіатурай "Б.В.С.". А.В. Тунель адносіць іх да "БОБРУЙСКОГО ВОЕННОГО СОБРАНИЯ", а А.П. Шышкін расшыфруе абрэвіатуру як "БЕЛОСТОЦКОЕ ВОЕННОЕ СОБРАНИЕ". Аргумент апазіцыя аўтару аб тым, што на марках выданы сабіў, а ў Беластоку былі расквартыраваны кавалерыіскія і драгунскія часці, аднацца больш пераканаўчы. А што на гэта скажуча калекцыянер з Бабруйска?

Металічныя плашчэжныя маркі - цікавейшы прадмет калекцыянавання. Незалежна ад таго, выданыя яны ў XIX стагоддзі ці гэта сучасны тыфсонны жэтон, хоць плашчэжны сродкі пашыны былі вывучаны калекцыянерам. Аўтар артыкулу просіць накіроўваць свае водгукі і інфармацыю па любым плашчэжным металічным маркам, жэтонам на адрасе: "684005, РОССИЯ, КАМЧАТСКАЯ ОБЛ., гор. ЕЛИЗОВО - 5, ул. ШКОЛЬНАЯ, Д. 12, КВ. 52 РОСИНСКОМУ СЕРГЕЮ ВИКТОРОВИЧУ"

С.В. Расинский

Літаратура:

1. А.П. Шышкін. Маркі вайсковых сходаў часцей рускай арміі. Дадатак да газеты "Мініцора", выпуск №1, красавік 1993 года.
2. А.В. Тунель. Металічныя боны Расіі і СССР. Давешк. 1992 год.

Малюнк аўтара.

м. 10

Абвесткі Беларускае народнае самапомачы пра падарожжы 1-е і 2-е маланкавае латарэй падчас вайны ў 1943 г.

Шукаем латарэйныя квіткі і любую інфармацыю па тэме: "Беларускія латарэй да 1958г."

Знаком «Пісьменнаму міліцыянеру» в 20-е гады нагадваўся лепшым саотруднікам беларускай міліцыі

Калекцыяную беларускім значы і медалі. Шукаю значы: Удзельніку будаўніцтва чыгушкі Орша-Лепель, Пачэснаму міліцыянеру, "Строіцелю аўтамагістралі Мінск - Масква, 1949г."

Узнагароды БНР, БКА, БЛР.

Плашкі цікавых формаў і з надпісамі на шкле, як старыя, так і сучасныя.

Алесь Міхайлавіч Сарожнік а/с - 46, Ворша-9, Віцебская вобл., Беларусь

Калекцыяную сучасныя сурагаты грошай у метале і пластмасе, у тым ліку тэлефонныя, транспартныя, гандлёвыя і г.д. Жэтоны краін СНД. Вельмі цікавыя жэтоны да аўтаматных камер захапання. У абмен - любы калекцыяны матэрыял па Камчатцы: тэлефонныя карткі, значкі, сурагаты грошай, латарэйныя квіткі, мясцовыя газеты, календарыкі і інш.

Росинский Сергей Викторович, ул. Школьная, д. 12, кв. 52, с. Елизово - 5, 684005, Камчатская область, Россия.

Расейскамоўныя беларускія латарэйныя квіткі

У Савецкія часы латарэйныя квіткі на Беларусі афармляліся ці па-беларуску, ці на дзвюх мовах: па-беларуску і па-расейску. Нават Усесаюзнаыя латарэйныя квіткі мелі беларускамоўныя надпісы.

Пасля абвешчэння незалежнасці Беларусі нейкі час увогле амаль што не праводзіліся латарэі. Але пасля ўтварэння Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства "Беларускія латарэі" становішча рэзка змянілася. На жыхароў Беларусі і на радасць калекцыянераў абрынулася вялікая маса розных латарэйных квіткаў. Сёння мы маем агульнадзяржаўныя і абласныя выпускі латарэй. У апошні час самыя розныя міністэрствы і камітэты таксама ладзяць свае латарэі. Усе гэтыя латарэі праводзяцца і вырабляюцца пад эгідай прадпрыемства "Беларускія латарэі". Напэўна гэтая справа вельмі прыбытковая, бо нават "Камітэт па каштоўных паперах" заснаваў сваю латэ-

рэю, назваўшы яе "Большие деньги".

З мастацкага боку сучасныя беларускія латарэйныя квіткі не выклікаюць асаблівых заўваг. Але нельга пагадзіцца з тым, што латарэйныя квіткі афармляюцца толькі на расейскай мове. Кіраўніцтва прадпрыемства "Беларускія латарэі", вырабляючы свае квіткі толькі па-расейску, тым самым ігнаруюць беларускую мову як дзяржаўную.

У такім становішчы самым лепшым сродкам будзе ўвогуле не купляць расейскамоўныя латарэйныя квіткі. Тым болей, што арганізатары сучасных беларускіх латарэй зрабілі ўсё, каб зменшыць колькасць выйгрышаў. Бо калі ў савецкія часы на латарэйным квітку быў толькі нумар і серыя, то бацькі-заснавальнікі "Беларускіх латарэй" уваля і яшчэ і разрад.

Б.К.

Беларускі калекцыянер

3 радаслоўхай паштовага штэмпеля

ФІЛАТЭЛІЯ — гэта не толькі калекцыянаванне і вывучэнне паштовых марак, як мы часта думаем. Гэта яшчэ і збіранне, даследаванне ўсіх паштовых гаспаляў: адбіткаў штэмпеляў і штампаў на канвертах, картках, разнастайных паштовых бланках.

Яны сталі важнай часткай часткай філатэлістычных калекцый, храналагічных і генеральных, тэматычных і матэўных, асновай шэрагу спецыялізаваных збораў дасведчага характару.

Звычайна ўзгадваецца, што паштовыя штэмпелі вядзе свой раўнад ад штэмпеля для чаканкі манет, чыя біяграфія пачынаецца ў тым глыбокай старажытнасці. Але, калі прыглядацца да гэтага раўнаду больш уважліва, то выявіцца прадкі менш старажытныя, з гэтым звязаныя сваім паходжаннем непасрэдна службы сувязі.

Як выглядаюць сучасныя штэмпелі мы ўсе ведаем. Але яны не адрозніваюцца такімі. Калі прызначэнне канверта, паштоўкі і маркі за ўсё гісторыю пошты заставаўся ў асноўным аднолькавым, штэмпелем накіравана было перадаць інфармацыю выпрабаванні. Якія толькі з'явіліся не выпадалі на яго долю. Ён пачынаў час прыёма ліста паштовым аддзяленнем і яго назву, назву мясцовасці, адукацыю адпраўленага ліста.

Вядомы і так называемыя санітарныя, эпідэміялагічныя, хадзерны і чумныя штэмпелі. Пад час эпідэміі, буючыся, каб лісты не сталі пераахопачым заразі, іх дэзінфікавалі, звычайна з дапамогай акурвання (як потым было даказана — дэзінфікацыя). Паставлены з гэтым штэмпелем паведамляў адрасату: "Ачышчана званку і нечыста ўнутры". Часам перад акурваннем рабілі ліпі і ў самім лісце. Адапавана змяніўся тэкст штэмпеля: "Ачышчана званку і ўнутры". Часам ён быў лаканічным: "Санітарны штэмпель". Перад адпраўкай паштавікі клалі "эпідэмічныя" лісты ў спецыяльныя пакеты. Але, як не цяжка здагадацца, адрасаты пасля прачытвання знішчалі іх, буючыся заразы. Таму санітарныя штэмпелі захаваўся мала.

У пачатку трыцятых гадоў XX ст. у філатэлістычным друку быў надрукаваны артыкул, у якім гаварылася, што першыя звесткі аб паштовых пачатках адносяцца яшчэ да старадаўняга свету.

Была вядома калекцыя папірусаў *егіпецкага фараона Цотэра-Амменхатэпа*, які ўладарыў каля 2575 года да нашай эры. Пад час яго кіравання ў Старажытным Егіпце была арганізавана служба, якая даставляла пошту ў самыя аддаленыя куткі: ад Іліі да Аравіі і Абісініі. Пры раскопках у гэтых краінах ангельскім егіпталогам *Эдмундам Бэйлі* знайшлі цэлае калекцыя папірусаў, перадаваемых на пошце з 180 адбіткамі штэмпеляў, зробленых сіняй і чырвовай фарбай.

У 1919 годзе калекцыя "фараона-фалатэліста" была перавезена ў Брытанскі музей у Лондане. Наведзшы на паштовыя ўзросты, адбіткі добра захаваліся, хоць частка іх медных цыліндраў з герметычнай накіраванай.

Спрабуйце дзівоны продак. Але, можа ён выдуман? Дзіўна, што ў сур'ёзнай філатэлістычнай літаратуры звестак аб гэтым не трапілася. У любым выпадку, дзея ўважэння радства не блага было б спачатку пазнаёміцца з фотаканцыямі таго, аб чым расказана. З гэтым штэмпелем італьянскія кур'ерскія пошты XV стагоддзя — рэальнасць, яны ставілі на некаторых дзіўных людзей да нашага часу старажытных лістаў, паведамляючы месца іх адсялі, прыбыцця, а то і дату.

Старажытныя асрыйцы дасылалі адзін аднаму лісты на гіпнахных таблічках, заткнутых у гліняныя абалонкі-канверты. Дак вось,

ужо тады, каб забяспечыць ахову гэтых "канвертаў" ад пачобнай шкідлівасці, адпраўнікі часам ставілі на іх адбітак уласных пачаткаў. І цікава, што гэтыя пачаткі нагадвалі — не па малюнку, зразумела, а па канструкцыі — сучасны малерскі ваякі, ці, калі хочаце, так звана, роўнаважы штэмпель, які ўжываўся да нашага часу. Пачатка ўжывала сабой вытатчаны з камяня — кішкі, аніска, адаблены вывазны ваякі, пранізаны па асі ліній. Туды прасоўвалі пальчыку і кішкі ваякі па пярэняй "канверта". Вываза адбывалася на паліграфічнай гліне.

Датой нараджэння сучасных паштовых штэмпеляў лічыць 1661 год, а іх з'яўленне звязваюць з Генры Бішопа. Годам раней ён быў прызначаны на пасаду першага генеральнага паштамайстра Злучанага Каралеўства.

Аб ізрадзіцы ў Лондане папярэднікі сучасных паштовых штэмпеляў абвясціў загад адукацыі каралеўскай пошты сэр Генры Бішопа: "Уводзіцца штэмпель, які будзе накладвацца на кожны ліставак, пазначаны дзень і месца, калі ліст паступіў на пошту, каб чыноўнік не мог затрымаць лістоў ад адной пошты да другой, што з'яўлялася раней".

Усё зразумела, акрамя аднаго — навошта чыноўнікам затрымліваць лісты? Аказваецца, загад з'явіўся каля 1660 году.

У гісторыі Вялікабрытаніі гэта быў перыяд вострай унутранай барацьбы за ўладу паміж рэспубліканцамі, прыхільнікамі зьвержэння ўрада Олівера Кромвеля, і ралістаў, якія энтузіячна падтрымлівалі дынастыю Стюарта.

І ў тым, і ў іншым былі прыхільнікі з ліку паштовых чыноўнікаў. Яны затрымлівалі лісты сваіх праціўнікаў, каб пазнаёміцца са зместам ці ўручыць тым, калі ліст ужо састане. У мэтах устанавлення аб'ектыўнага кантролю за свавольствам даставкі лістоў, Генры Бішопа распарадзіўся ўвесці асобныя штэмпелі з пазначэннем даты. Яны накладваліся на кожны ліст пры яго паступленні на пошту. Па дадзеным штэмпелю атрымальнік меў магчымасць даведацца, як хутка ліст быў яму даставлены.

Што ўжывалі сабой першыя штэмпелі Генры Бішопа? Штэмпель Бішопа выглядаў больш чым сімпла: кружчок дыяметрам усяго 13 мм раздзелены на дзве часткі; дзве літары ў адной частцы ўказвалі месца, лічбы ў другой — часло.

Гэтым штэмпелем у адным з філатэлістычных слоўніку адведзена ўсяго 26 радкоў з мяшчонам і подпісам уключна. І яшчэ трыццаць старонак — іншым паштовым штэмпелем, які да сёняшніх дзён. Найбольш раннія лісты, якія мелі адбіткі штэмпеляў Бішопа і захаваліся да сёняшніх дзён, адносяцца да красавіка 1661 года. На філатэлістычных выставах дэманстраваліся, напрыклад, ліст, адпраўлены ў Лондан з невялікага горада Ярмута.

Ідзе кантрактаваць на штэмпелях час даставкі лістоў аказваўся вельмі карысным і даводзіў хутка такіх штэмпеляў атрымалі шырокае распаўсюджванне. Акрамя Англіі, які ўжываліся ў Шатландыі і Ірландыі, у многіх заморскіх уладаннях Вялікай Брытаніі: Індыі, Паўночнай Амерыцы і Канады, а затым калоніяўна штэмпелі з поспехам сталі ўжывацца і ў іншых краінах. За сваю дзейнасць на пасадзе генеральнага паштамайстра Вялікай Брытаніі, за паспяховыя вынікі сваіх рэформ, Бішопа атрымалі званне лорда.

Такім чынам, Вялікая Брытанія стала радзімай не толькі

першых паштовых марак (яны былі выпушчаны ў траўні 1840с), але і першых паштовых календарных штэмпеляў.

Адна з значных падзей ў біяграфіі паштовага штэмпеля адбылася ў 1683 годзе. Тады ў Лондане была арганізавана гарадская "Пенні-пошта".

Гэро Бішопа адзначае, кожны ліст асабам штэмпелем з пазначэннем даты развіў англічанін Вільям Докера, набыўшы ў 1683 годзе права на ўладанне гарадской поштай Лондана (яе называлі "пенні-пошта", так як перасылка ліста ў межах Лондана каштавала ў той час 1 пенні, у прастамоўі – "пенні"). Дзяля кантролю за тэрмінам перасылкі лістоў былі ўведзены дадатковыя даставочныя штэмпелі з пазначэннем гадзіны атрымання ліста па пошце для даставы адрасату. Штэмпелі былі сэрцагадобнай формы. У верхняй частцы лацінскія літары: "MOR" (па-ангельску "Morning" – раніца) ці "AF" ("Afternoon" – пасля полудня), у ніжняй – лічбы, якія пазначалі гадзіны.

На гарадской пошце Лондана Вільямам Докера былі ўпершыню ўведзены і вобразныя франкіраваныя штэмпелі. На лістах, перасылка якіх была аплочана адрабучным, ставілі спецыяльныя штэмпелі трохкутнай формы з тэкстам "PENNY POST PAID" (уплочана "пенні-пошта"). Літара ў цэнтры ўяўляла першую літару наймення паштовага аддзялення, дзе быў прыняты ліст.

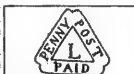
Такім чынам, штэмпель стаў знакам паштовай аплата. У гэтай ролі ён выступаў даволі доўга. Больш таго, франкіраваныя, ці які сведчаць пра аплата папярэдняга паштовага збору штэмпелі ў некаторых выпадках выкарыстоўваліся і ў наш час.

Здавалася, што ў акцыі знака паштовай аплата лепей штэмпеля нічога і не прыдумаць. Але ў 1840 годзе ў Англіі сталі ўжываць паштвыя маркі... Калі ўдумашца, паштвыя штэмпелі былі ў прымым папярэдням: марка ж – таксама знак паштовай аплата, які толькі не ставіцца на ліст у момант адрабучы, а прыскельваецца.

Праз некалькі гадоў пасля ўвядзення штэмпеляў у календарныя даты да іх далучыліся новыя штэмпелі для паштовых адрабучэнняў, на якіх шпяр пазначалася мясцовасць, дзе знаходзілася пошта, якая атрымала ліст.

Такія ж "геаграфічныя" былі і першыя рускія паштвыя штэмпелі, якія накладваліся на паштовае адрабучэнне і прыкметны XVIII стагоддзя.

Аб'яднаныя штэмпелі з пазначэннем і месцовасці календарнай даты сталі ўжывацца напрыканцы XVIII – пачатку XIX стагоддзя.

Штэмпель лонданскай гарадской "пенні-пошты" (канец XVIII стагоддзя). Надпіс: "Заплачана аднапенсавая пошта".

"Мальчыйскі крыж" – штэмпель, які ставілі на першых у свеце англійскіх марках. Побач – "краты" з Саксоніі. Абодва штэмпелі аднасіцца да XIX стагоддзя.

МАРКІ БЕЗ НАМІНАЛУ

Паштовая марка – знак аплата адрабучным перасылкамай карэспандэнцыі. Вось чаму на марках пазначаліся іх намінальны кошт, а дзяля пружнасці паштовых службаў і адрабучной звычайна выпускаюць маркі розных наміналаў, якія аднаўляюцца асноўным паштовым тэрэфарам. А ці можа быць марка без наміналу? Неадаручнае пытанне – падумайце вы. Як жа карыстацца такой маркай і каму ўжо не яна патрэбна?

І ўсё ж маркі без наміналу бываюць, і з'яўляюцца яны ў розныя часы і на розных прычаллах. Пачнем з таго, што існуюць так званыя бесплатныя маркі, яны выкарыстоўваліся для адной, што дадзена карэспандэнцыя перасылкамай адрабучным бесплатна. Такія маркі, без намінальна намінала, выпускаліся, напрыклад, у Гішпаніі ў 1896-1898 і ў 1917 гадах для дэпутатаў картэжаў і сенатараў. У наш час бесплатныя маркі выкарыстоўваюцца на Выставе для карэспандэнцыі вынакшчыкаў і інжынераў майма. Выпускаліся бесплатныя маркі для вавенасужацтваў і ў некаторых іншых краінах.

Акрамя бесплатных марак існавалі і "аплачаваныя" маркі без пазначэння наміналу. Напрыклад, у 1859 годзе на італьянскіх астравах была выпушчана серыя з трох марак паводнавай цаной 0,5 пенні, 1 пенні і 2 пенні. Яны намінальна кошт на знаках паштовай аплата не быў пазначаны, ён высвешаўся па ісперу маркі – адпаведна арышкаву, сіневу ці чырвонаму.

Выпуск марак без намінала справа вельмі інтэрэсная, таму паштвыя ўстанова і наогула яго пабегнулі. І ўсё ж патрэба наогула існа на такіх кроці.

У 1922 годзе ў РСФСР была выпушчана паштова-адрабучная серыя з чатырох марак ў дапамогу галадаючым. Пашку маркі разставаліся да высяння, паштвыя тэрэфары з-за інфляцыі некалькі разоў мяняліся. Таму вырашталі, каб пабегнулі абсалютна-ані.

Ін новыя маркі, наміналы на іх не пазначаны. Пашты выдалілі для ўсёх іх быў усталяваны адзіны кошт – 25 рублёў, з якіх 20 рублёў складала паштовае збор, а 5 рублёў адлічаліся ў фонд дапамогі пацярпелым.

Маркі 1922 года былі адзінае ў СССР без пазначэння наміналу. А ў ЗША, напрыклад, вылічаныя маркі выйшлі апошні раз ў 1975 годзе.

Звышнее паштвыя тэрэфары, яны абавязаны да ўсім свеце напрыканцы 70-х – пачатку 80-х гадоў прывяло да з'яўлення трохай формы пазначэння наміналу на марках – літарнай. У ЗША і Канадзе з'явіліся стандартныя знакі паштовай аплата з літарамі "А", "В", "С". Гэта сведчыла, што маркі з адпаведнай літэрай выкарыстоўваліся для франкіроўкі строга арышкаванага віду карэспандэнцыі. Напрыклад, літара ў "А" іштату аплатавае прастому лісту і прадзавалася на тым ковае, па якім адрабучаўся прасты ліст ў дзясноці момант. Такім чынам са зменшнем тэрэфару зменшалася толькі грашавая арышкаванне наміналу "А", але на прасты ліст усе адно трэба было наклеіваць адну тую ж марку. Маркі без наміналу былі выпушчаны таксама ў Польшчы. Пасля злічэння СССР з ўтварэння незалежнай дзяржавы, паштвыя ўстановы іштат якіх краін ўжо некалькі гады выпускаюць абсалютна-ані маркі. Украінскія пошта, напрыклад, пазначылі "наміналы" марак літарамі ка "А" да "З".

Ужо некалькі гадоў пошта краіны выпускае канверты, паштвыя карткі і маркі без пазначэння намінальнага кошту. Маркі на гэтых выпусках адрабены літарамі "А" і "В". Канверты з маркай, на мой пазначана "А" – для паштовай лістоў да 20 граў, на паштовых картках – літара "В". Усе безнамінальныя выпускі прызначаны толькі для ўнутранага карыстання.

Выпуск такіх канвэртаў, паштовых карткаў і марак думалася перш за ўсё нестэбальнай фінансавай сістэмай, што ўплывае на паштвыя тэрэфары, якія часта мяняюцца.

Клей на марках

Мы здаўна прысвечаліся да таго, што на адваротны бок паштовай маркі загалі нанесены спецыяльныя клеі. Дастаткова яго намачыць — і марка можа быць надзейна наклеена на канверт. Такі спосаб умяшчэння знакаў паштовай аплата ўпершыню з'явіўся ў 1840 годзе разам з першай у свеце паштовай маркай. І, хаця асноўная ўвага філатэлістаў заўжды прыквітнута да знешняга боку маркі, але клеены бок таксама можа расказаць шмат цікавага.

Ужо стварэнні першых знакаў паштовай аплаты свідравіліся на шматлікія незручнасці, звязаныя з нанесеннем клею на марку. Але яшчэ большыя цяжкасці з'явіліся ў прцэсе выкарыстання марак.

Добра вядома, што ў кожнай новай справе ёсць прашчункі. І вось нехта распускодіў чуткі, што ад марачнага клею пачынаецца рак языка. Напэцкачы на ўважну недарэчнасць, гэтым чуткі трымалі настолькі доўгі час, што пасля дванадзімі галоў брытанскія афіцыйныя органы былі змушаны надрукаваць справядліва, у луюй пазнаваўся рэзультат клеа. Цікава, што гэта гісторыя стала нагодай для з'яўлення адного з найбольш артыкулаў Чарльза Дэйкенса "Валікі сакрэт брытанскага клею".

Звычайна клей бывае белы, бежавы, жоўты ці карычневый. Але, калісьці яго спецыяльна афарбоўвалі ў чырвоны колер, каб змагацца з фальсіфікацыямі. Клей такога саставу лічыўся зручным яшчэ і таму, што, нават калі марка выпадкова згубіцца, на канверце заставалася чырвоная пляма, якая сведчыла, што перасылка ліста аплата.

Часам на маркі клей наносіўся такім чынам, што ён утварае на адваротным баку які-небудзь малюнак ці манераму. Такія маркі выдаваліся, напрыклад, у былой Чэхаславакіі.

Ідэя адмаўлення ад суцэльнага клеявага слоа мае і іншую, больш практычную рэалізацыю. Гаворка ідзе аб тым званым эканомным

гуміраванні, калі клей кладзецца на адваротны бок маркі асобнымі кружачкамі ці палоскамі. У гэтым выпадку расход клею ўдвая менш. Прыкладам марак з эканомным гуміраваннем могуць служыць знакі паштовай аплаты, якія выдаваліся ў савецкай зоне акупацыі Нямеччыны.

У краінах з выдатным кліматам, дзе існуе небяспека зліпання марак яшчэ да іх выкарыстання, клеены бок звычайна прыпушывалі спецыяльным паранком. Аднак цяпер ужо шырокі выкарыстоўваецца спецыяльным трапічнае клей — запрашаваня ў адваротны бок ліста амаць іспраўнаважнн для пака непластыкавая маса.

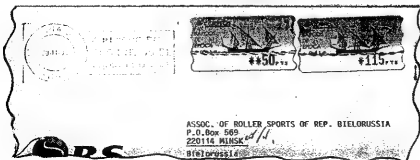
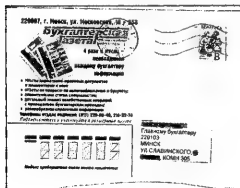
Адным з апошніх новаўвядзенняў пошты з'яўляецца выданне ў некаторых краінах марак, вырабленых па прынцыпе сінтэтычных шпалерый. Такія маркі пакрыты з адваротнага боку незмываемай пластыкавай масай, якая прыкрыта паперавай пракладкай і здымаецца пры наклеіванні. Каб прыклеіць такую марку, дастаткова прыціснуць яе пальцам.

Маркі з такім клеам атрымалі шырокае распаўсюджванне ў краінах Еўропы. Беларуская пошта таксама выпускала марку, якая наклеіваецца сама. Гэта паштовыя мініяцюры гэтак званая стандартнага выпуску.

Гэтыя маркі зручныя для выкарыстання работнікамі пошты — ня трэба мачыць маркі, мець пад рукамі мокрую губку і гэтак далей, зручным яны і для сакратароў прадпрыемстваў, якія адпраўляюць вялікую колькасць карэспандэнцыі, калі няма франкіравальных машын. Але гэтыя маркі зусім незручныя філатэлістам, асабліва тым, хто калекцыянуе паплавныя маркі. Аднавядзь такую марку ад канверта практычна немагчыма.

Беларуская пошта і надалей намерена выпускаць маркі, так званых стандартных серый, якія наклеіваюцца самі.

Леф Коласю

Беларускі калекцыянер

Дадатар да энцыклапедычнага дзевядніка

Гартаючы старонкі энцыклапедычнага дзевяднікі "Янка Купала", які выйшаў у 1986 г. у Менску, дарэмна будзе шукаць там раздзел "філуменія", каб дзевядніца, якія этыкеткі ад запалак прысвечаны беларускаму песняру. Есць там раздзел філаварыя, дзе паданою звесткі пра паштоўкі з выявай Купалы. Раздзелу фальклора няма, але ёсць артыкулы: зныкі купалаўскія і медальі купалаўскія.

Аўтары - складальнікі ці ўвогуле нічога не ведалі пра купалаўскую філумеію, ці то падлічылі, што гэтыя звесткі наваарты таго, каб іх друкаваць. Але, калі змяшчаюцца артыкулы на адных галінах калекцыянавання, то на трэба адлічыць і іншыя. Мясце дзевядніца, што прышоў час выдаць асобнай кніжкай дадатка да энцыклапедычнага дзевяднікі "Янка Купала", у які ўвайшло б усё тое, што не патрапіла ў асноўнае выданне. У тым ліку і новыя звесткі па купалазнаўству. Вельмі дарэчы быў бы там і такі раздзел - філумеія, калекцыянаванне і вылучэнне запалачных этыкетак. У 1967 г. гомяльскім ф/з камбінатам да 85 годшай з дня нараджэння Янкі Купалы выдана серыя з трох этыкетак памерам 48 x 34 мм.

1. Партрэт Янкі Купалы павернуты ўлева. Над ім чорнай фарбай надпіс "Янка Купала 1882-1942". Злева краю агульным для ўсіх трох этыкетак беларускі арнамент чырвонай фарбай і надпіс "85 год з дня нараджэння Янкі Купалы", які ідзе з закрутленнем у правы бок.

2. Вызва чорнай фарбай з надпісам "хата ў Віязанцы, дзе нарадзіўся паёт".

3. Вызва чорнай фарбай з надпісам "музей Я. Купалы ў г. Мінску".

Пінскі ф/з камбінат таксама ў 1967 г. выдаў адпавядаючы серыю этыкетак. Але надпіс "85 год з дня нараджэння Янкі Купалы" на гэтых этыкетках змешчаны зялёным колерам і сіняй.

Серыя з трох этыкетак памерам 48 x 35 мм выдана да 90 годшай з дня нараджэння Янкі Купалы ў 1972 годзе барысаўскім ф/з камбінатам.

1. Партрэт Янкі Купалы павернуты ўправа. Над ім надпіс, зялёнай фарбай, аднолькавы для ўсіх трох этыкетак "90 годшай з дня нараджэння". З правага боку па вертыкалі прыклад надпіс "Янкі Купала".

2. Вызва чорнай фарбай і надпіс зялёнай фарбай "Музей Я. Купалы ў г. Мінску".

Вядомы і запалачны этыкеткі, прысвечаныя Якубу Коласу, але гэта ўжо іншая тэма.

А.Сярожкін.

Беларускае таварыства калекцыянераў

Пра беларускае таварыства калекцыянераў, якое існавала ў нашай краіне ў 20-30 гг. мінулага стагоддзя, вядома вельмі мала. Смаленскі калекцыянер Сяргей Міхайлавіч Мільнічэнка на адрас рэдакцыі "БС" напісаў артыкул Ц. Мільнінай "Белорусское общество коллекционеров", які быў змешчаны ў часопісе "Советский коллекционер", за 1929 год ў № 7-9 (95-97). Гэты артыкул падштурхвае, што Беларускае таварыства калекцыянераў было створана і існавала ў дзевядняны часы на Беларусі. Нават існавалі філіі ў Гомелі і Рагачове. У склад таварыства ўваходзілі цэлы нязгра вядомых людзей таго часу: сярод якіх быў і знакаміты беларускі нумізмат Мікола Шчакаціхін. Спаўняемся, што артыкул Ц. Мільнінай, які мы змяшчаем на мове арыгіналу, будзе першым крокам да вяртання з забыцця Беларускага таварыства калекцыянераў.

А.Сярожкін

Белорусское общество коллекционеров

Вопрос о создании Белорусского общества коллекционеров был поставлен тогда, когда Западное отделение СФА в процессе своей повседневной деятельности натолкнулось на разрозненность коллекционерской массы и отсутствие учета потребности коллекционеров, что чрезвычайно затрудняло работу по снабжению нужными филателами белорусских коллекционеров.

Был создан организационный комитет из двенадцати товарищей, которые выработали устав общества, впоследствии утвержденный Наркомвнутделом БССР.

Оргкомитетом были достигнуты известные успехи в области привлечения в общество видных коллекционеров-общественников, среди них проф. Кайгородова (филателист), проф. Шенотихина (нумизмат), проф. Вознесенского (бонист) и т. д.

Правлением общества были разосланы всем уполномоченным СФА по периферии инструкции об организации филиалов общества.

В Гомеле и Рагачове такие филиалы уже организованы. В целях популяризации задач и целей общества Правлением намечено к осени открыть специальную выставку, на которую приглашены и выразили свое согласие участвовать Госбанк и Центротрудсберкасса. Предполагается пригласить и Наркомвотдел.

В начале учебного года по всем школам приступлено к организации кружков юных коллекционеров.

Таким образом, работа, которая была проделана до сих пор, является до известной степени базой, на которой должна быть построена популярность нашего общества.

Своей очередной задачей Белорусское общество коллекционеров наметило установление тесного контакта с ВОФ, что поможет созданию единой организации, которая использует максимум средств и наиболее целесообразно организует удовлетворение потребностей коллекционеров.

Связь с ВОФ будет служить фундаментом для нашего общества, ибо иначе оно напоминало бы здание, построенное на песке.

Грани между нами и ВОФ не может быть, ибо задачи и цели одинаковы. Этим мы сумеем заявлять и сохранить связь с коллекционерами всего союза, что для нашего молодого общества весьма важно.

Ц. Милькина, 1929 г.

НАДДРУКОЇКИ НА МАРКАХ

Часта на практиці поштової установи шмат якіх країн світу використовували марки з наддрукованими на їх давальтовим ці новим тэкстам. Наддрукою ці працягавалі змешчати старым маркам, ці пераўтваралі іх у хутым іншыя знакі поштовай аплатаі.

Вядома, што даўжа не забудзі паштовыя маркі знаходзіцца ў абароніні ў тым выглядзе, у якім яны выйшлі з тыпаграфіі. Часта на іх у выглядзе наддруковаў з'яўляліся дадатковыя тэкст ці якія-небудзь пазначэнні, якія істотна змянялі першапачатковыя маркі.

Надрукоюкі могуць змяніць наміналы маркі, дадаваць яе змест, а могуць цалкам змяніць прызначэнне ці тэматычную накіраванасць поштовай мініяцюры. Тэрмусяла, у кожным асобным выпадку лепш было б выпусціць новую марку, але на гэта не забудзі быць час і магчымасці, ды і вялікіх тыражаў старых марак, якія прыйшлі ў неспрыгоднасць таксама трэба некаж выкарыстоўваць. Вось і з'яўляюцца наддрукоюкі — самы просты спосаб зрабіць са старой маркі новую. Дзеля гэтага дастаткова ўзяць гатовыя марачныя лісты і на іх прама па малюнку наддрукаваць іншай фарбай якую-небудзь выяву, тэкст ці лічбы. Паштовыя установы ўсіх краін карыстаюцца гэтым метадам ужо калі стаў даў.

Неабходнасць у наддрукоюк часцей за ўсё ўзнікае ў перыяд інфляцыі, калі папярковыя грошы хутка павядаюць у цане. Так было, напрыклад, у першыя гады Савецкай улады. У лютым 1922 года з'явілася першая наддрукоюкі. На марцы рублёвай вартасці чорнай фарбай быў прастаўлены новы наміналы — "500 рубль". Затым з'явілася маркі вартасцю 7 500 і 10 000 рублёў, а праз некалькі месцаў, у кастрычніку таго ж 1922 года, на пошце сталі прадаваць маркі з наддрукоюк найбольшага велікіна "100 000 руб.", Дарчы, у тым жа годзе ў Нямеччыне не курсіравалі паштовыя маркі з наддрукоюк: новых наміналаў у 5 і 10 міліянаў рейхсмарак, самыя "дарэжны" у свеце.

Часам наддрукоюкі можа сведчыць падняццяміне грашовага эквіваленту маркі. Напрыклад, у 1873-76 гадах у Пуэрта-Рыка вакарыстоўваліся маркі былой іспанскай калоніі Кубы з наддрукоюк: паловіцу высокапаказальнага чыноўніка, у тым ліку міністра фінансаў, бо Куба мела ў той час свярэбраную валюту, а Пуэрта-Рыка — папяровую.

Цікава наддрукоюкі, якія змяніла наміналы маркі, з'явілася ў Нямеччыне ў 1874 года. Яе з'яўленне звязана з выдасценнем новай валюты: замест грошай і кройцраф сталі выкарыстоўвацца пфенігі і маркі. У сувязі з гэтым было вырашана зрабіць адпаведныя змены на марках, якія знаходзіліся ў абароне. Так на мініяцюры з наміналам 212 грошай было наддрукаванае лічбам "212", а на марцы варты ў 9 кройцраф — лічба "9". Аднак пазна новых грашавых адлікаў на марках не прастаўлялася. Такія маркі з нічога не абзначэннямі наддрукоюкі знаходзіліся ў абароніні на шмат часу — праз некалькі месцаў выйшлі маркі з наміналам у пфенінг-га.

Часам наддрукоюкі змяняюць тэматычны накіраванне маркі. Так, у Балгарыі, ў 1945 годзе на знаках поштовай аплатаі з партрэтамі царя быў прастаўлены тэкст, які заклікаў абарані жалезным лом, макулатуру і іншыя віды дружнай сямейнаі. У першыя гады савецкай улады на царскіх марках рабіліся наддрукоюкі, пераўтварыўшы іх у паштово-дабрачыныя выпускі ў дапамогу дзецям.

Часта прычынай з'яўлення на марках новых тэкстаў з'яўляюцца войны ці тэрытарыяльныя спрэчкі. Так, у 1910 годзе чыліяцкай уладай адкрылі на астравах Хуан-Фэрнандэс паштовую кантору з мотай пераходжаж такім чынам захопу астравоў якой-небудзь калоніяльнай дзяржавы. Длі той жа канторы былі выдзеленыя чатыры з выпушчаных раней марак з наддрукоюкі "Астравы Хуан-Фэрнандэс". Аднак хутка чыліяцкай уладай прыйшлі да вы-

новы, што наддрукоюкі надкрэслівае хутчэй не сувязь астравоў з Чылі, а іх самастойны характар. Таму на астравы тэрмінова былі дасланы стандартныя чыліяцкія маркі, а знакі поштовай аплатаі з наддрукоюкі рабілі дзейснымі на ўсё тэрыторыі краіны.

Часта наддрукоюкі на марках маюць заспагегальны характар. Напрыклад, у 1915 годзе ўсе ўніверсальныя маркі Брытанскага Гендураса, выробленыя ў Вялікабрытаніі і аліраўляемыя ў калоніі морам, былі адоблены хвапалодбай наддрукоюкі, каб у выпадку іх захопу ваявымі краінамі Германіі маркі можна было адразу выкачмаць з абароту.

Палобная гісторыя была і з першым алімпійскім выпускам — маркамі Грэцыі 1896 года, значная частка тыража якіх была захоплена Турцыяй падчас баевых дзеянняў. Каб пераадоліць нашоце "паляонны" марак, грэчаскія ўлады зрабілі на астаўшыхся ў іх знаках поштовай аплатаі наддрукоюкі ітэмпеля з гербавым іццтвом у цэнтры і назвай адпаведнага раёну. Пры гэтым наддрукоюкі рабіліся спачатку на вонкавым, а затым на адваротным боку маркі.

З'яўленне наддруковак на марках можа быць выкліканым узнікненнем новых дзяржаваў. Напрыклад, у нашай краіне ў пачатку дваццатых гадоў рабіліся наддрукоюкі на марках дараваляцкай Расеі. Такія з'явы адбываліся і ў большыні былых калоній у першыя гады іх самастойнага існавання. Пры гэтым часцей за ўсё наддрукоюкі закрэслівае старую назву краіны і даводзіць новую. А ў Іране, пасля звяржэння рэжыму шаха, на марках была зроблена наддрукоюкі, якія закрэслівае партрэт былога шаха.

Але існуюць наддрукоюкі і іншага кітэту. Іх нараджае неабходнасць тэрмінова адзначыць якую-небудзь значную падзею. Так было ў 1957 годзе, калі паліцзе першы штучны спадарожнік Зямлі, у 1959 годзе, калі савецкія баскетбалісты сталі чэмпіёнамі свету, і ў шмат якіх другіх выпадках. Адзначым, што часцей за ўсё "вінуікамі" падобных філатэлістычных налінаў на марках СССР з'яўляліся хакесцы. У іх гонар было зроблена п'яць наддруковак на марках і дзве на блоках.

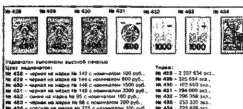
У альбоме калекцыянераў вось і "шахматныя" наддрукоюкі: А. Карпаў — уладальнік вясамі "Шахматных Оскарў".

Часта наддрукоюкі на марках звязаны непсрадна з філатэліяй — з правядзеннем разнастайных філатэлістычных выставаў.

У асновііх часта колькасць наддруковак на паштовых марках усяго свету пастаянна расце, а калекцыі філатэлістаў паўнаўноча новымі цікавымі матэрыяламі.

Беларуская пошта таксама прыносіць падаарукі філатэлістам у выглядзе наддруковак на раней выпушчаных марках. Першая такая наддрукоюкі з'явілася ў верасні 1992 года. На першай Беларускай марцы "Крыж Еўфрасініі Полацкай" была зроблена наддрукоюкі тэксту "1000-годдзе Беларускай праваслаўнай царквы". Другая наддрукоюкі была зроблена ў кастрычніку 1993 года — новы наміналы і тэкст на беларускай і англійскай мовах: "XVII Зямля Алімпіада ў Ліліхасмеры" і "Чэмпіянат міра па футболе 1994 год у ЗША". Тады наддрукоюкі былі зроблены на 8 марках і 8 блоках. Затым былі зроблены наддрукоюкі новага наміналу на стандартных марках "Пагоня", да юбілея нараджэння мастака Ф. Русціна і інш. У кастрычніку 2001 года былі ўведзеныя ў поштовы абарот маркі з наддрукоюкі новага наміналу і года выдання на марках другога, трэцяга і чвэртага стандартных выданняў.

Лей Каласас, г. Мінск, 2002 г.

Надрукоюкі на пошце СССР

Надрукоюкі на пошце СССР
428 - маркі на маркі на 140 з наміналом 100 руб.
429 - маркі на маркі на 140 з наміналом 800 руб.
430 - маркі на маркі на 140 з наміналом 1000 руб.
431 - маркі на маркі на 140 з наміналом 2000 руб.
432 - маркі на маркі на 140 з наміналом 3000 руб.
433 - маркі на маркі на 140 з наміналом 4000 руб.
434 - маркі на маркі на 140 з наміналом 5000 руб.
435 - маркі на маркі на 140 з наміналом 6000 руб.
436 - маркі на маркі на 140 з наміналом 7000 руб.
437 - маркі на маркі на 140 з наміналом 8000 руб.
438 - маркі на маркі на 140 з наміналом 9000 руб.
439 - маркі на маркі на 140 з наміналом 10000 руб.
440 - маркі на маркі на 140 з наміналом 11000 руб.
441 - маркі на маркі на 140 з наміналом 12000 руб.
442 - маркі на маркі на 140 з наміналом 13000 руб.
443 - маркі на маркі на 140 з наміналом 14000 руб.
444 - маркі на маркі на 140 з наміналом 15000 руб.
445 - маркі на маркі на 140 з наміналом 16000 руб.
446 - маркі на маркі на 140 з наміналом 17000 руб.
447 - маркі на маркі на 140 з наміналом 18000 руб.
448 - маркі на маркі на 140 з наміналом 19000 руб.
449 - маркі на маркі на 140 з наміналом 20000 руб.
450 - маркі на маркі на 140 з наміналом 21000 руб.
451 - маркі на маркі на 140 з наміналом 22000 руб.
452 - маркі на маркі на 140 з наміналом 23000 руб.
453 - маркі на маркі на 140 з наміналом 24000 руб.
454 - маркі на маркі на 140 з наміналом 25000 руб.
455 - маркі на маркі на 140 з наміналом 26000 руб.
456 - маркі на маркі на 140 з наміналом 27000 руб.
457 - маркі на маркі на 140 з наміналом 28000 руб.
458 - маркі на маркі на 140 з наміналом 29000 руб.
459 - маркі на маркі на 140 з наміналом 30000 руб.
460 - маркі на маркі на 140 з наміналом 31000 руб.
461 - маркі на маркі на 140 з наміналом 32000 руб.
462 - маркі на маркі на 140 з наміналом 33000 руб.
463 - маркі на маркі на 140 з наміналом 34000 руб.
464 - маркі на маркі на 140 з наміналом 35000 руб.
465 - маркі на маркі на 140 з наміналом 36000 руб.
466 - маркі на маркі на 140 з наміналом 37000 руб.
467 - маркі на маркі на 140 з наміналом 38000 руб.
468 - маркі на маркі на 140 з наміналом 39000 руб.
469 - маркі на маркі на 140 з наміналом 40000 руб.
470 - маркі на маркі на 140 з наміналом 41000 руб.
471 - маркі на маркі на 140 з наміналом 42000 руб.
472 - маркі на маркі на 140 з наміналом 43000 руб.
473 - маркі на маркі на 140 з наміналом 44000 руб.
474 - маркі на маркі на 140 з наміналом 45000 руб.
475 - маркі на маркі на 140 з наміналом 46000 руб.
476 - маркі на маркі на 140 з наміналом 47000 руб.
477 - маркі на маркі на 140 з наміналом 48000 руб.
478 - маркі на маркі на 140 з наміналом 49000 руб.
479 - маркі на маркі на 140 з наміналом 50000 руб.
480 - маркі на маркі на 140 з наміналом 51000 руб.
481 - маркі на маркі на 140 з наміналом 52000 руб.
482 - маркі на маркі на 140 з наміналом 53000 руб.
483 - маркі на маркі на 140 з наміналом 54000 руб.
484 - маркі на маркі на 140 з наміналом 55000 руб.
485 - маркі на маркі на 140 з наміналом 56000 руб.
486 - маркі на маркі на 140 з наміналом 57000 руб.
487 - маркі на маркі на 140 з наміналом 58000 руб.
488 - маркі на маркі на 140 з наміналом 59000 руб.
489 - маркі на маркі на 140 з наміналом 60000 руб.
490 - маркі на маркі на 140 з наміналом 61000 руб.
491 - маркі на маркі на 140 з наміналом 62000 руб.
492 - маркі на маркі на 140 з наміналом 63000 руб.
493 - маркі на маркі на 140 з наміналом 64000 руб.
494 - маркі на маркі на 140 з наміналом 65000 руб.
495 - маркі на маркі на 140 з наміналом 66000 руб.
496 - маркі на маркі на 140 з наміналом 67000 руб.
497 - маркі на маркі на 140 з наміналом 68000 руб.
498 - маркі на маркі на 140 з наміналом 69000 руб.
499 - маркі на маркі на 140 з наміналом 70000 руб.
500 - маркі на маркі на 140 з наміналом 71000 руб.

Банкноты Беларуси

У 2002 годзе ў Нааполюшцы Сяргей Яфімаў выдаў брашуру "Банкноты Беларусі". Змест гэтага выдання прысвечаны самым розным рэзнастаням банкнот Рэспублікі Беларусь. На старонцы 24 змешчаны артыкул "Выпуск 2000 году". У першай частцы гэтага

Магчыма гэта не ўлічылі ў расійскім дзяржаўнаму (дзе друкуюцца беларускія грошы) і запустілі ў выкарыстанне. А ў беларускім Нааполюшцы на гэта не звярнулі ўвагі і пусцілі ў абарачэнне нейкую колькасць. Але потым, магчыма, здарулася памылка (ці паказалі нехта на гэтую памылку) і пачалі здамаваць іх з абарачэння. Мне вядомы толькі два тыты нумары з літарай "и" на о... і на 1..."

На мой погляд – інфармацыя, змешчаная С. Яфімавым у сваім выданні, вельмі цікавая. Пажадаем аўтару і надалей працаваць у рэчышчы беларускай баністыкі

Б.К.

Знаходка на гарышчы

У "Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі" уваходзяць тры жылыя дамы пачатку XX стагоддзя па вуліцы Мінскай у Воршы. Яны ствараюць адзіны архітэктурны ансамбль і з'яўляюцца прыкладам жыллага будаўніцтва старой Воршы. На сённяшні дзень будынкі гутыя знаходзяцца ў аварыйным стане. Давесны лёс іх невядомы. Можа так стацца, што іх, як і будынак суседняга бровара XVII стагоддзя, пацяку зруйнаваць, замест таго каб рэстаўраваць.

Пры наведванні гэтага будынкаў мне пашчасціла знайсці каробак ад запалак, які можна датаваць самым пачаткам 20 стагоддзя. Я думаю, што для калекцыянераў-філімуністаў будзе цікава пазнаёміцца з гэтай знаходкай.

Каробак драўляны – памерам 5,8 x 3,8 мм. Этыкеткі маюцца з абодвух бакоў. На першым баку ў версе надпіс "спічечны фабры. Балканская зямля". Пасярэдзіне выява вершыні, магчыма гэта вадамыс сюжэт "Цуда Георгія аб зніж", але над ім чамусьці лунае шасціканцовая зорка і дэда знаходзіцца за спіной вершыні. Пад капітамі каля выява змея, хаця гэта кавалек дрэзна прагледзецца. Таму можа быць, гэта нешта іншае, вельмі падобнае на змея. Ніжэй вершыні надпіс "И.Н. ДУНАЕ... из Ярославля". Адна радов не чытаецца, а потым "утвердил. делат. торговли и мануфактур". З боку наклеена этыкетка чырвонага колеру, якая нагадвае нашы сучасныя акцыяныя маркі. На ёй можна разабраць надпіс "Воспрещается" і "75 кг".

На другім баку каробка выява шасціканцовай зоркі, у цэнтры якой змешчаны надпіс "Продажа во всѣхъ городахъ российской имперіи" Вакол гэтай зоркі надпіс "Эти спички носятъ гашеніе не тлѣютъ". Завалася каробка можа ацаніць як зданавальную. Як бачым, каробак гэты трапіў да нас з расейскага гораду Ярославля. Нічога не магу сказаць пра ступень распаўсюду такога прадмету, але думаю, што няможна калекцыянер – філімуніст мае што-небудзь падобнае.

Алесь Сарожкін

ЗНАЧКІ АРШАНШЧЫНЫ

Яшчэ ў 1960-я гады вядомы ў былым СССР радыётэхнічны завод "Чырвоны Кастрычнік", што ў горадзе Барані, пачаў выпускаць значкі і медаль. С 1991 г. прадпрыемства носіць назву "Дзяржаўная прамысловая фірма "Лес", а сёння гэта ўнітарнае прадпрыемства "Лес".

Значкі і медаль выпускаліся да дзяржаўнага свята, набылі арганізацый і прадпрыемстваў, памятных дат. Высокі ўзровень аўтарскасці – найбольш мастакоў-дизайнераў, тэхнічны магчымасці і кваліфікаваныя кадры, асабліва рабіць іх на добрым уроўні і разнастайнага віды і тыпаў. Пры выбаце значкоў ужываліся штампаванне, шлікаграфія, напісанне металу ў вакууме, пластыкавае ліццё, розныя віды матэрыялаў і гальванічных пакрыццёў. Усяго іх было выпушчана больш 100 віды рознай тэматykі, накладам кожны ад некалькіх дзясяткаў да тысячы і болей, і гэта вялікі ўклад у фальклістыку Аршаншчыны.

Побуй калекцыі значкоў і медаляў УП "Лес" нідзе не маюцца, іх часткова знаходзіцца па музеях і прыватных калекцыях, многія значкі ўжо немагчыма ідэнтыфікаваць – лясное прадпрыемства іх вырабіла, хто з'яўляецца мастаком. Калі 50-ці значкоў завадаў у Барані апісаны (з невялікімі недакладнасцямі) ў "Беларускім калекцыянер" №22. Гэтай публікацыяй з'яўляецца дапоўненнем каталогу значкоў Аршаншчыны.

Неабходна адзначыць, што традыцыйна зберагаюцца – прадпрыемства і цэнтр прадаваў выпуск значкоў.

Віктар Міхасёў

Апісанне значкоў

Нумар на парадку; год выпуску; памеры; матэрыял; апісанне; мастак; месца выпуску.

№1 1983 г., 23 x 12 мм.; сітал, алюмініева падкладка (металізацыя) далей – сіт, ал.

У цэнтры група людзей, якія ідуць па пыльным раш на фоне гор. Злева і ўнізе надпіс "Алтай", "Клуб туристаў".

Мастак І. Буранкоў. Вырабленне: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барані. Значок турысцкага клуба "Алтай" г. Барані.

№2 1970 г., 10 x 16 мм.; сіт, лякон. падакладка.

На белым фоне аршыскава стаялае ляска вама Крыма ў выглядзе лічы "1" ніжэй надпіс "Мая".

Вырабленне: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барані.

№3 1998 г., 52 x 24 мм.; алюм., лак.

На карычненым фоне надпіс "Фарма «Лес» Беларусь". Мастак Л. Сіманюк.

Выраблены: Дзяржаўная Прамысловая Фірма "Лес" (далей ДПФ "Лес") г. Барань.

№4 1999 г., Дыяметр 36 мм.; плавтасла.

На горным фоне надпіс "СКБ 40 лет". Белыя калым (круткі) і трохкутнік, сімвалізоўшы антыну і радыкалі. Мастак Л. Сіманюк.

Выраблены: Дзяржаўная Прамысловая Фірма "Лес" г. Барань.

№5 1998 г., 32 x 32 мм.; алюм., лак.

У белым круге надпіс "Фарма" і галіцкі знак "ТТФ". Мастак Л. Сіманюк.

Выраблены: Дзяржаўная Прамысловая Фірма "Лес" г. Барань.

№6 1994 г., Дыяметр 32 мм.; сіт., на чорнай мет палладзія.

На аржывым фоне выява вершніка. Па кругу надпіс "Барань 1994 конный спорт. Международные соревнования". Мастак С. Вараб'ёў.

Выраблены: Дзяржаўная Прамысловая Фірма "Лес" г. Барань.

№7 2004 г., 30 x 45 мм.; сіт.

У цэнтры выява кніжкі з надпісам "Оршаведение, курс". Зверху і знізу – "СШ №18, г. Орша".

Выраблены: РУП "Лес" г. Барань.

№8 2004 г., 30 x 45 мм.; сіт.

У цэнтры – значок у абрамленні лаўровых галін і надпіс "Последний звонок", уверх "СШ №18, г. Орша", унізе – "2003 г.".

Выраблены: РУП "Лес" г. Барань.

№9 2004 г., 30 x 45 мм.; сіт.

Уверх "г. Орша", унізе "СШ №18", у цэнтры разгорнутая кніжка з кветкай, ніжэй "1975".

Выраблены: РУП "Лес" г. Барань.

№10 2004 г., 30 x 45 мм.; сіт.

У цэнтры на разгорнутай выявай палачка са значком, надпіс "г. Барань, СШ №18, 2004 г.".

Выраблены: РУП "Лес" г. Барань.

№11 2004 г., 30 x 45 мм.; сіт.

У цэнтры стылізаваны надпіс "Азимут" турэстычнай клуб", уверх "г. Орша, СШ №18". Справа знак бану свету.

Выраблены: РУП "Лес" г. Барань.

№12 1984 г., 28 x 39 мм.; алюм.

На белым фоне чырвоным колерам у рамцы: герб СССР, ніжэй – фрагмент арнамента з надпісам "184, март, воскресенье, Выборы в Верховный Совет СССР".

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

№13 1969 г., 17 x 19 мм.; алюм.

На белым полі заленая фарбай на фоне кругоў выява шыркуля. Унізе надпіс "СКБ 1959 – 1969".

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

№14 1991 г., 21 x 25 мм.; сіт., алюм.

У верхе надпіс "Фестиваль беларускага мастацтва", ніжэй – фрагмент арнамента з надпісам "Барань, 1991". Мастак С. Вараб'ёў.

Выраблены: Дзяржаўная Прамысловая Фірма "Лес" г. Барань.

№15 1995 г., 20 x 22,5 мм.; сіт.

На белым фоне – дарога, якая ідзе ўдалечыню і пугаюцца, надпіс "Орша". У верхняй частцы – "ДРСУ – 181, 30, 1965 – 1995". Мастак С. Ільяшэнка.

Выраблены: Дзяржаўная Прамысловая Фірма "Лес" г. Барань.

№16 1988 г., 26 x 35 мм.; алюміній аналізаваны.

Надпіс злева – "Орша, 1958 – 1988", унізе "КСКМД". У цэнтры – выява будаўнічага крана з грузам. Мастак С. Ільяшэнка.

Значок вылучаны да 30 годоў Аршанскага камбіната будаўнічых канструкцый і дэталяў.

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

№17 1960 г., 30 x 40 мм.; лагун.

На чырвоным фоне рэльефны сімвал зімнага шару і надпіс "Імаа".

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

№18 1960 г., 23 x 42 мм.; плавтасла.

На фоне ўзыходзячага сонца залаты сімвал узлятаючай ракеты. У верхняй частцы чырвоны сцяг з зоркай. Унізе на чырвонай стужцы надпіс "ЦЕХ №1".

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

№19 1970 г., 39 x 40 мм.; плавтасла.

Белыя фігура голубі, якія несе палат з чырвоным надпісам "МИР".

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

№20 1992 г., 21 x 25 мм.; сіт., мет. палладзія.

На белым фоне ў нострыім круге стылізаваныя фрагменты герба г. Барань і надпіс "Барань, 1994". Мастак С. Вараб'ёў.

Выраблены: ДПФ "Лес" г. Барань.

№21 192 г., 21 x 25 мм.; сіт., метал.

На аржывым фоне круг, у якім стылізаваная злібленая фігура з бел-чырвонай-белымі секіямі і нотным станам. Унізе надпіс "Бараньскія музыкі – 92". Мастак С. Вараб'ёў.

Выраблены: ДПФ "Лес" г. Барань.

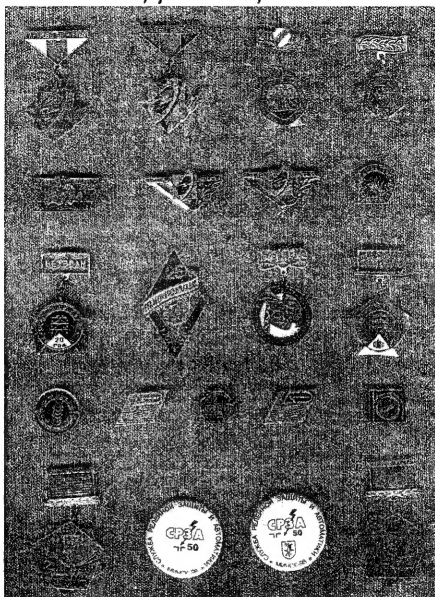
№22 1970 г., 41 x 59 мм.; плавтасла, нямаленіс металу (на лазавую (бронзу).

Рэльефная выява крэйсера "Аўрора" і ў верхняй частцы сцяг з надпісам "Октябрь", унізе – "1917".

Выраблены: завод "Чырвоны Кастрычнік" г. Барань.

Беларуская энэргетыка

Значкі з калекцыі А. Сяромкіна

Газета "Беларускі калекцыянер",
выдаецца з 1990 г.

Рэдактар:

Алесь Сяромкін.

Рэдакцыйная калегія:

Юры Санько, Алес Прабадзінскі.

Вёрстка:

Сяргей Марусенка

Пры перадруку спасылка на
"Беларускі калекцыянер". Рукпісаў
рэдакцыя не вяртае й не рэцэнзуе.

Аўтары цалкам адказныя за

паблор і дакладнасць прыведзенай

інфармацыі.

Газета выдаецца пры дапамозе

Цэнтра Філона Кліты.

Адрас для донісаў:

Сяромкін А. М.

211030, г. Орша – 9, п/с 46,

Беларусь.

Наклад 299 асобнікаў.

Папнісана ў друк

16.02.2005 г.